

Sənsiz ötən 30 il

Haqlı olaraq deyirlər ki, dünya bir udum su, bir əlçim yuxudu. Bir də deyirlər ki, ölüm qaşla göz arasındadır. Bunların doğru olduğuna yaşadıklarım məni inandırır, lakin mənlili nəfsindən uca da dayanan, heç kəsdə və heç nədə mənfəət aramayan, ata-ana-yə sonsuz sevgi bəsləyən, xeyir-xahlığı və ədəb-ərkanı ilə minlərlə nümunə olacaq ömür yaşayanlar mənim ələmdə varlıqlarında da, yoxluqlarında da dünyaya sündurlar...

Dünya nəyə gerek olardı yaxşılar, dar məqamda, ağırlı anlarda təsəllidən pay verməyi həyatının mənası hesab edənlər, öz sadəliyində və həyat tərzində ədalətə sığınanlar, duz-çörəyi itirməyənlər olmasaydı. Xoş halına bu xarakterlə ömür sürüb öz cismani yoxluğundan sonra da bu həyatda var olacaq səsi, sözü, fikri və düşüncələri ilə ömrünü uzada biləcək insanların. Nə kəsiblik, nə qohum-əqrabasızlıq, nə də həyatın gətirdiyi gözlənilməz hadisələr bizi insan olmaqdan uzaq sala bilməz - əgər varsa var, yoxdursa olmayacaq.

Gəlimgli-gedimgli dünyanın da bəzəyi öz yaşamı boyunca ətrafında olanlara rəğbəti, təmiz niyyəti və gerçəkliyi ilə özündən sonra gələnlərə mütləq şəkildə yol göstərərək, o iz ilə addımlamağı öyrədənlerdir.

Bütün insanların ömrü acılı-şirinli xatirələrdən ibarət romanlara bənzəyir və ömrün açarı olan o xatirələrdə səmimiyyət, təssübkeşlik, bütövlük, əsasən də dəyər vermək qabiliyyəti yoxdursa, yaddaşlarda özünə məskən qurub, qalan deyil. Yıxılanın qolundan tutmayan, özündən savayı heç kimin halına yamayan, rəhmətlik anam demiş: "İlan öldürənə daş verməyən" birinin bu dünyadakı missiyasının nədən ibarət olması da özündən başqa heç kəsə aydın deyil, olmaz da.

Yazmaq istədiklərim, ürəyimə yük olanlar, sənsiz ötən 30 ilin sızılırlı köksüm altıda elə qəlbiddən hissələr yaradıb ki, hansı fikrimi hansı düşüncəmə çalayım bilmirəm, Çərkeş. Nə sənənin balalarından doymamağından, nə də səndən sonra onlara biganə olan adı doğma, özü çoxdan yad olan qohumlardan söz salmaq istəmirəm.

Nə də bir an belə unuda bilmədiyim o ağırlı günlərimin birində (balaca Çərkeş təzə doğulmuşdu) tək-tənha, (qardaşlarım və valideynlərimə bildirmədən) Belarusiyaya uçub, bir həftə saxtalarlıq havalarda çəkdiyənlərimi sözə çevirəcəm... O günlərimi ətraflı bilən, səndən sonra xəstə ola-ola o uzaq yola çıxmağımdan narahət olub, məni yaxın dostun Sabirin (Minsk şəhərində yaşayan) qardaşlarına əmanətliyən, dəfələrlə işini-gücünü buraxıb, mənimlə bərabər sənənin ziyarətinə gələn, bu gün də məni görəndə sənənin adını çəkib ağlayan əmin oğlu Səfər kənddə Quliyevlərin bəzilərinə əsəbləşərək (Sona niyə bu qəbrüstə tək olmalıdır? Haradasız? Çərkeş bu kəndə niyə gəlirdi?) deyib qınayırdı... O dövrdə Rusiyada olan bacın oğlu Natiqdə o günlərimin şahididir... Allah belə qədirbilənləri qohumluqda mənə çox görməsin. Onu da deyim ki, yazdığım şeirlərin birində belə bir cümləm var: "An var,

ömrə bərabər, ömür də var an qədr", bax, elə o ömrə bərabər anlardan mənə yaşadınları, ürək-dən yananları, isti münasibətlə halımı soranları unuda bilməmişəm, bilməmişəm də.

30 ildir hər dəfə o kəndə məzarını ziyarət etməyə gələndə sanıram ki, qalxıb məni qarşılayacaq-san, əfsus belə olmur. Daşdan mənə baxan kədərli gözlərinə baxıb deyirəm: "Səndən bunu gözləməzdim, yenə məni buradan tək yola salırsan?..."

Sonra da özüm-özümə təsəlli olaraq deyirəm: "Az qalıb, görüşəcəyik, Çərkeş".

Sənsizlikdə çəkdiyim çox ağrı-acıları çalışıb tam çılpalığı ilə qələmə almayacam, çünki qələm od tutub yanar və vərəqləri külə

döndərər, inan... Sadəcə yazı biləcəklərimi və mümkün olanları qələməmə pıçıldayıram. Atasızlıq ağırları ilə böyüyən və yetimliyi həyatı boyu özünə dərd eləyən və bütün bunlara baxmayaraq ucalıqdan enməyən, minnət götürməyən, ömür-gün yoldaşım, dəyərimi bilənim! Sənənin keçən günlər, aylar, illər bəziləri üçün çoxdan yuxuya dönsə də, hər anı xatirəmdə və yaddaşımdadır... Hər zamankı kimi sənsizlikdən yazmaq, o soyuqluğu yenidən yaşamaq çox çətindir, dözümlü belə üşüdür.

1994-cü ilin iyun ayının 3-də kəndə böyük bacının övladının toyuna gedirdik, biz hər vaxt belə edərdik, Bakıya köçəndən heç kimin xeyir-şərindən qalmazdıq. Son dəfə birlikdə yola çıxanda ağılıma gəlməzdi ki, gedəcəyimiz ünvan çatmadan ayıracaq bizi fələk... Səni məzara göndərərək, məni kədəre sürgün edəcək. 30 ildir həsrət həsrət üstünə qalanaq köksüm altında közü qorlanmayan ocağa dönüb. Səndən sonra bütün sıxıntılarımızı qardaşlarım öz çiyinlərinə götürsə də, mən sənənin yoxluğuyla barışa bilmədim, çünki nisgillər sözə, cümləyə tökülsə də, sızılısının-göynərtisinin çəkisi sonsuzlaşdı. Təzəcə toy eləmişdik və o toydan 2 həftə sonra məzarınla üz-üzə qalmaq da, xəstəxanalarda illərlə alınma qəzalar yazılmış (indisindən iraq) oğlum Əlinin yanında səhəri açmaq da, "nəfəsım" deyərək çağırıldığı, ərköylüüyü yuxularında qalan Çingizin mənə söykənərək palatada səhəri açmasını görüb, diri-diri ölməyim də mənim taleyimin rəng-rufuna dönmüşdü. Qınayanlar da var idi, yorulub uzaq duranlar da, heç vecinə almayanlar da... Bu 30 ildə çoxlarının əsil sifətini gördüm, çox peşmançılıqlar yaşadım, amma nə yazıq ki, özüm dəyişə bilmədim.

Sənənin xətrinə bəzilərinin günahından keçdim, bəzi haqqı-sayı-mızı su kimi udub unudanları isə uzaqda saxlamağa üstünlük verdim...

Ocağımızın istisini qorumağa çalışdım, çox dözülməz və pələsəng keçdi illər. Yel ətkli, quş qanadlı qardaşım Füzulinin dünyasını vaxtsız dəyişməsi həyatımı daha betər - dəhşətli acılara bələdi... O, məni illərlə dərddən ayırmağa, çiyinəmə düşən yükəndən qorumağa çalışarkən betərdən-betərinə saldı bu amansız dünyadan gedişiyi... Bunlarla barışmaq mümkün deyil, sadəcə var olub, nəfəs alınca yaralı quş kimi köksüm altında çırpınan ürəyimlə danışmaq qaldı mənə... Səni itirdiyimiz o qəzadan

Səni itirdiyimiz o qəzadan

rünər... Lakin nə yazıq ki, çox-çox olanların (qarın süfrə deyil) hələ də pərdəxanasında saxlamaqla üstündən keçir və "Allaha pənah" deyib, yaşayıram...

Ötən 30 ildə bu evin, bu ocağın yükü, məni həm fiziki, həm də maddi-mənəvi, sözün tam mənasında yorğun salıb, arsız bəxtəvərlərə bunlar çatmaz ki...

Rəhmətlik atamla-anamı hər vaxt minnətdarlıqla anıram, ruhları şad olsun, çünki onlar mənim ağrılarıma heç vaxt biganə qalmadılar, nə qədər ki, anam kənddə idi, qoymazdı məni Çərkeşin məzarı üstə tək qalam və ya o daşın üstündə toz görə. Onlar məni bu od-alovun atəşində yandırdımı görüb qınamadılar, əksinə, mənim ən böyük təsəllim oludular... Beləcə bu 30 ilin qısaca rəng-rufunu qələmə söyləməyə çalışarkən onu da deyim ki, səndən sonra bu evdə dünyaya iki uşaq gəldi və mən onlara - doğulandan bu günədək hər mənada ömrümdən, canımdan, sağlamlığımda pay verə bildim. Biri sənənin, biri də mənim adıma daşıyır. Taleləri Allahdan gözəl olsun. Sanıram bu mənim borcum idi. Deyilənə görə, nənəliyim dastanlara sığmaz, görünər və görmək istəyənlər belə qiymətləndirirlər. Doğum evlərimdən tutmuş ta iş həyatlarına qədər nəvələrimin hər an yanlarında olmuşam. Əslində onlarla birgə uşaq baxçasına, orta məktəbə, hazırlığa, ali məktəbə gedib, hər anlarına şahidlik etmişəm, sanıram bunu yetərincə edib bilməmişəm. Bir tək çoxları kimi boğazdan yuxarı "quru qurban olum"u nə yazıq ki, bacarmadım...

Onu da deyim ki, bütün analar kimi övladlarıma da heç vaxt biganə olmamışam, hər zaman çalışmışam (gücüm daxilində, bəzən də daha artıq) sənənin yoxluğunu onlara hiss etdirməyim. Hətta sənənin məzarını bu 30 ildə ziyarət etməyə gedəndə belə onlara bildirməmişəm, maşın tutub o kəndə tək gedib qayıtmışam, düşünmüşəm ki, bu mənim çəkəcəyim ağırdır.

Oxucum onu da bilsin ki, səndən sonrakı 30 ildə yenə BDU-da çalışıram, BDU mənim ikinci doğma evimdir. Burada dəyərim və qiymətim yetərincə verilir, yeri gəlmişkən, bu 30 ildə səni heç unutmayan həmkarlarımıza da sonsuz sevgilərimi və minnətdarlığımı bildirirəm, məni anlayan hər kəsə son nəfəsimə qədər borcluyam...

Dəyərli dostlarımız, cəfakəş qohumlar və etibarlı qonşularımız bu 30 ilin hər gününə şahid dirlər, onlara da bu gün bir daha öz dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Bu gün mən tərəfdən yazılan bu fikirlər ötən anları-günləri, illəri gözünüz önündə canlandıraraq, yaqın ki, mənəndə də çox söz deyəcək sizlərə... Mənim üçün mənə ünvanlanan bir kəlmə səmimi söz, qəlbövüdan fikir, yazılan təsəlli yazıları, məqalələr, şeirlər doğmalıqın təzahürüdür. O üzəndə hamınıza və ayrı-ayrılıqda hər birinizə səadət dolu uzun ömür diləyirəm. Və bir də demək istəyirəm ki, xəbərin olsun, 30 ili mən də belə yaşadım... Əgər bu yaşamaqdırsa!..

Sona Çərkeş

